

Оқыту - тәрбиелеу технологиясы

6.2011

Журнал Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2006 жылы сәуірдің 22-де тіркеліп, 7163 – ж куәлігі берілген.

№6/2011

қараша - желтоқсан

2007 ЖЫЛДЫҢ ҚАҢТАР
АЙЫНАН ШЫҒА БАСТАДЫ

*Ғылым-білімді әуелі бастан бала
өзі іздеп таппайды. Басында ойынмен
үйір қылу керек, үйрене келе өзі
іздегендей болғанша.*

АБАЙ

ОҚЫТУ – ТӘРБИЕЛЕУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ЕКІ АЙДА БІР ШЫҒАТЫН
ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

Бас редактор –

МЕИРХАНОВА ЗУРА ЕСҚАЛИҚЫЗЫ

Редакциялық алқа:

**Амренов А.
Павликова Б.
Тұрлыханова М.
Тоқтарғазина Ғ.
Хайрушева Е.**

Ақылдастар кеңесі:

Бакирова Ләйләш – Алматы облысы, Жамбыл аудандық білім бөлімінің меңгерушісі.

Бархинова Ұлтай – Алматы облысы, Қарасай ауданының білім бөлімінің меңгерушісі.

Байсұлтанова Гүлбахор – Т.Жүргенов атындағы ҚазҰӨА оқытушысы.

Жонтаева Жаңыл – Қызылорда облысының білім бөлімінің бастығы, п.ғ.к.

Жұманова Рысгүл – АҚМППК.
Имаханов Ерлан – ШҚО, Абай аудандық білім бөлімінің бастығы.

Иманбекова Бақытгүл – ББЖКБАРИ директорының оқу-әдістемелік жұмыстар жөніндегі орынбасары, п.ғ.к.

Ибраева Гулфайруз – Т.Жүргенов атындағы ҚазҰӨА оқытушысы.

Кобдикова Жанар – ББЖКБАРИ доценті, п.ғ.д.

Арғынғазиева Айгүл – Ақтөбе облысындағы орта мектептің директоры, т.ғ.к.

Нұғманов Есенгелді – ШҚО, Тарбағатай аудандық білім бөлімінің меңгерушісі.

Нұргалымов Жарқын – Талғар аудандық, білім, дене шынықтыру, спорт бөлімінің бастығы.

Оңғаров Қалиолла – Шиелі ауданы әкімінің орынбасары.

Орақова Амангүл – ББЖКБАРИ, п.ғ.к., доцент.

Рысбаев Ерлан – ОҚО, Сарыағаш ауданының білім бөлімінің бастығы, п.ғ.к.

Токен Эльмира – Шиелі аудандық білім бөлімінің бастығы.

МАЗМҰНЫ

Е.Ө.Нұғманов. Инновациялық технологияны қолданудамыз.....	3
А.К.Әбдіраман. Бағдарланған оқыту технологиясы.....	5
З.Қ.Ілиясова. Жобалау технологиясы.....	7
Е.Е.Хайрушева. Применение интерактивных методов обучения.....	9
Ж.С.Абаева. Типы речи в учебно-научных текстах.....	13
Айсұлу Есенаманова. Озық технология тиімді.....	15
А.Ш.Түлегенова. Поисковый урок.....	16
А.Е.Слямханова. Тіл байлығын дамыту сабағы.....	18
Л.А.Курбатова. Экологическое образование.....	19
Б.М.Ибрагимова. Шығармашылыққа баулу сабағы.....	21
Ш.К.Абильмажинова, Ж.Е.Аягузова. Интегрированный урок.....	23
М.Иманғалиева. Интерактивтік технология.....	24
Р.Ш.Боранбаева. Урок-повторение.....	25
Г.З.Дауренбекова. Жарыс сабақ.....	27
А.Ш.Қартбаева. Топтық сабақ.....	28
А.Абдубаева. Зертханалық сабақ.....	30
Қ.Аубакирова. Пікірталас сабақ.....	31
С.К.Бектемисова, Светлана Лян. Обучение грамоте.....	32
М.А.Етимова. Групповой урок.....	34
Б.М.Ибрагимова. Ой қозғау сабағы.....	35
Г.Мұқашева. Бекіту сабағы.....	37
Сәулеш Әлкен. Шығармашылыққа баулу сабағы.....	38
Б.Х.Кузбаева. Урок обобщения знаний.....	40
Зура Есқалиқызы. Іскер басшы.....	42
Ф.Б.Байдаулетова. Рахмет, сүйікті әліппе!.....	43
С.Құдагелдиева. Қош келдің, өз-Наурыз!.....	47
Р.М.Қазыбаева. Еңбекті бағалау сабағы.....	49
В.М.Айдыналіева. Имандылық - инабаттылық мұраты.....	50
М.А.Адықанова. Патриоттық сабақ.....	51
А.М.Ақмағамбетова. Ерсұлтан сайысы.....	54
А.Б.Жұмабекова. Күдіретті әліппем.....	57

К. Т. Умурзакова. Методика преподавания физики.....	60
Ж.Бакирова. Системный подход к обучению русского языка.....	61
Г.Е.Берікханова. Қаламгер - ғалым.....	63

АВТОРЛАРҒА АРНАЛҒАН ЕРЕЖЕ

1. Ашқан ғылыми жаңалықтарыңызды, өткізген сабақтарыңызды, шараларыңызды бірінші жақта жазуларыңыз тиіс /Мен өткіздім, т.б./ Қазақ тіліндегі ғылыми мақалада орыс және ағылшын тілінде, орысша мақалада қазақ және ағылшын тілдерінде түйін /резюме/ болуы қажет.
2. Ғылыми мақалаларда пайдаланған әдебиеттер тізімі: а) әдебиеттің авторы; ә) аты; б) шыққан баспасы; в) шыққан жылы, жері, беттері жазылсын.
3. Авторлар осы журналға жазылғанын растайтын түбіртектің көшірмесін мақаламен бірге жіберулері тиіс.
4. Мақала компьютерге теріліп, параққа шығарылып, дискімен бірге қабылданады.
5. Мақаладағы мәліметтерге, терминдерге, шығарылған есептерге, атауларға автор өзі жауап береді.
6. Журналға суреттер (фото) JPEG, JPG форматында жіберілуі керек.
7. Эл.поштамен жіберілген мақала мен суретке автордың аты-жөні жазылсын.
8. Автор аты-фамилиясы, қызмет орны, мекен-жайы: қаласы, облысы, ауданы, ауылы, телефонын толық көрсетуі керек.
9. Бұл журналда шыққан материалдар көшіріліп басылса, “Оқыту-тәрбиелеу технологиясы” журналына сілтеме жасалуы керек.
10. Ғылыми деректерде, өлең, т.б. міндетті түрде сілтеме жасалу керек.
Осы ережелерді орындасаңыздар мақалаларыңыз өндіріске тездетіп жіберіледі.
11. Мақалаларыңызды мына мекен-жайға жіберініздер:
040924 Алматы облысы
Қарасай ауданы, Рахат
Өсімдік қорғау институты
Институт көшесі 2, 16.
Меирханова Зура Есқалиқызына
Эл.почта: dauletkz_2009@mail.ru
Редакция сұрақтарыңызға жауап беруге әзір.

МҰҚАБАНЫҢ 1-ШІ БЕТІНДЕ:

Есенгелді Өкенұлы Нұғманов – ШҚО, Тарбағатай ауданының білім бөлімінің бастығы.

Елбасы жолдауына сай аудандағы білім ошақтарын инновациялауда белсенді іс атқарып жүрген білікті басшы.

Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі.

Әл-Фараби

ОҚЫТУ – ТӘРБИЕЛЕУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

(Технология обучения –
воспитания)

Республиканский научно-
методический журнал
№ 6/2011

БІЗДІҢ ТҰРАҒЫМЫЗ:

Алматы қаласы
Телефондар: 247-33-14; факс 247-33-14
ұялы телефон: 8-701-235-1503,
8-777-595-8563

Эл.почта: dauletkz_2009@mail.ru
Журнал материалдары редакцияның
компьютер орталығында теріліп, беттелді.

Дизайнер-оператор: **Жанар Меирханова**

Басуға 25.X.2011 ж.
кол қойылды.
Пішіні 70x108 1/16

Әріп түрі Times New Roman

Шартты б.т. – 4
Авторлық б.т. – 5,2
Есептік б.т. – 5,6
Шартты бояулы
бет таңбасы – 4,87
Офсеттік басылым
Бағасы келісімді
Таралымы – 2000
Индексі – 75387

Меншікті иесі – мекеме “Білім ақпараты”
ғылыми-педагогикалық «Оқыту – тәрбиелеу
технологиясы» редакциясы

Журнал “Palitra-Press”
баспаханасында басылды.
мекен-жайы: Л.Хамиди 4^а
Қолжазба қайтарылмайды.

© “Оқыту – тәрбиелеу технологиясы”
№ 6, 2011ж.

*Авторлар мақалаларындағы пікірлер
редакцияның көзқарасын білдірмейді.*

Қа
басты
практ
шын
техно
комм
мінде
мұғал
өзгері
қажет

Қазақ
мен о
жатқа
табы
шыға
ұйым,
атқар:

иннов
маңыз
олард
беру.

беріле
мен п
сабақ
шыға
емес
шыға
білім
иннов
табыл
концо
үлкен
аудан
"Сын"
Білім
сай м
шыға
Бізді
әкелге
Нұрғу
Еураз
өткен

ТИПЫ РЕЧИ В УЧЕБНО-НАУЧНЫХ ТЕКСТАХ

Ж.С. Абаева,
КазНУ им. аль-Фараби

Изучение функционально-смысловых типов речи в группах с казахским языком обучения в университете осуществляется на основе текста по специальности. Студентам известно, что речь может быть разной в зависимости от задачи, которую ставит перед собой говорящий. Мир можно представить по-разному: 1) мир в статике, воспринимаемый предметно, одновременно; 2) мир в динамике, представленный как последовательность сменяющих друг друга событий, действий; 3) мир в причинно-следственных связях. Соответственно в первом случае высказывание реализуется в форме описания, во втором - в форме повествования, в третьем - в форме рассуждения.

В разговорном, художественном и публицистическом стилях очень четко прослеживаются особенности описания, повествования и рассуждения. В научном стиле возникают некоторые затруднения при определении принадлежности текста к тому или иному функционально-смысловому типу речи. Это связано с такими качествами научной речи, как отвлеченность, обобщенность. В связи с этим особое внимание уделяется изучению структурных, языковых особенностей типов речи. Студентам-международникам предлагаются несколько текстов. Задача - определить тип речи.

Дипломатия Древнего Китая

Дипломатия Древнего Китая была ориентирована на покорение соседних народов, расширение внешних рынков, господство на международных торговых путях. Китайцы в своем арсенале имели определенный запас дипломатических приемов и методов для достижения внешнеполитических целей. Древнекитайская дипломатия руководствовалась испытанными методами - "руками варваров покорять варваров", "цаньши" (постепенное "поедание" земель соседей подобно тому, как шелковиный червь поедает листья), "цзыми" (сковывание, сдерживание сильных противников, таких, как гунны, одариванием щедрыми подношениями).

В Древнем Китае дипломатические отношения с сопредельными странами поддерживались с помощью института путешествующих послов. Одним из таких послов являлся Бань Чжао, проведший тридцать лет в западных странах с целью склонить к подчинению населявшие их народы. В Индию, Иран, страны Центральной Азии ежегодно снаряжались десятки посольств в сопровождении караванов. Долговременное нахождение послов на чужбине внесло корректировку их полномочий: в решении важных вопросов они наделялись большей самостоятельностью.

Политическая жизнь Древнего Китая тесно связана с обязательным отправлением торжественных ритуалов и обрядов. Процедура заключения договоров сопровождалась особым обрядом принесения клятвы. Клявшиеся смазывали кровью жертвенного животного ритуальные предметы, после чего клятва считалась нерушимой.

Идея равенства вообще не была свойственна китайской геополитической модели и в силу этого вплоть до средневековья в данном государстве тщательно отслеживали, чтобы количество принимаемых посольств превалировало над числом направляемых.

Данный текст они относят к повествованию. Действительно, все глаголы в нем употреблены в форме прошедшего времени

несовершенного вида, благодаря чему действие показано в его течении, указывается его длительность в прошлом. Однако такое прошедшее широко используется в описаниях. Оно не выражает последовательности действий, развития событий. Поэтому рассматриваемый текст представляет собой описание. Для описания характерны однотипность видо-временных форм глагола (имели, руководствовалась, поддерживались, снаряжались и др.), использование обстоятельственных слов со значением места (в Древнем Китае, в данном государстве), параллельная связь. Описание - это характеристика предмета, явления путем указания на его признаки, качества, особенности. Объектом описания в тексте является дипломатия древнего Китая, которая имела определенные приемы и методы, использовала институт путешествующих послов, была связана с определенными ритуалами и обрядами и не воспринимала идею равенства.

Г.Я. Солганик приводит в качестве образца самого короткого повествования знаменитые слова Цезаря: "Пришел, увидел, победил" (Veni, vidi, vici). В повествовании используются глаголы в форме совершенного вида прошедшего времени, придающие ему динамичность, а также глаголы в форме настоящего времени, обстоятельственные слова со значением времени, цепная связь:

За долгий период своего существования Пекин несколько раз менял название. Так, самое древнее поселение на месте Пекина называлось Ючжоу. В эпоху воюющих царств (475-221 гг. до н.э.), город в качестве столицы княжества Янь носил официальное название Цзи. Позднее, в период киданьских завоеваний, он получил название Наньцзин, или, по-другому, Яньцзин. Затем он назывался Чжунду. Монгольский хан Хубилай сделал город своей резиденцией, назвав его Даду. В 1403 г. император минской династии Чэн-цзу переименовал город в Пекин, а в 1420 г. перенес сюда из Нанкина свою столицу. Название Пекин происходит из китайского слова Бэйцзин, что в переводе означает "северная столица".

Для рассуждения характерно использование языковых средств, придающих логичность высказыванию. К ним относятся вводные слова, конструкции с отношениями причины, следствия, условия, уступки, сопоставления, противопоставления и др. В тексте-рассуждении необходимо четко видеть тезис (главное утверждение, раскрываемое в тексте), аргументы и выводы.

На сегодняшний день континентальный Китай и Тайвань развиваются параллельно, не имея между собой официальных контактов, и потому отличаются как в политико-экономических, так и в общественно-культурных областях отношений. В 1984 году компартия Китая выдвинула лозунг "Один Китай - две системы", который четко предусматривает самоуправление Тайваня и невмешательство в его внутренние дела со стороны континентального Китая.

Национализм представляет основное составляющее КПК, никто из ее руководителей не смеет потерять Тайвань. Они называют это историческим преступлением. Тайваньский вопрос - это вопрос территориальной целостности Китая и, следовательно, судьбы китайской нации.

Кроме того, Китай как многонациональное государство и страна, состоящая из многих провинций, не может отступать от принципа "суверенитет превыше всего". Если он позволит Тайваню, изначально являющемуся составной частью территории Китая, обрести статус независимого государства, то он не сможет сохранить государственное единство, ибо тогда КНР рухнет и исчезнет власть КПК.

Еще один довод китайских националистов апеллирует к тому, что

—
Г
Т
У
Н
В
Г
К
С
З
С
К
Э
П
Б
П
Б
Ц
Ж
Ө
В.
АЛ
Са
үш
қол
өзі
та
уа
кез
Са
ой.
"Б
оқ
қы
жы

Китай граничит более чем с десятью странами, с большинством из них в той или иной степени имеет территориальные разногласия. США, Россия, Япония и Вьетнам с большим вниманием следят за тем, пойдёт ли Китай на уступки по Тайваньскому вопросу. Если он пойдёт, то позиция Китая в отношениях Южного моря, островов Дяоюй, китайско-индийской границы пошатнется.

Международное право до сих пор не в силах помочь урегулировать конфликт между Пекином и Тайпеем. Практика и опыт бывших расколотых стран тоже не смогли помочь Пекину и Тайпею выйти из затруднительного положения.

Текст представляет собой рассуждение, так как его главная задача состоит в том, чтобы раскрыть следующий тезис: никто из руководителей Китая не смеет потерять Тайвань. Автором приводятся три аргумента: 1) это вопрос территориальной целостности Китая; 2) суверенитет - превыше всего; 3) Китай граничит более чем с десятью странами, с большинством из которых имеет территориальные разногласия. В тексте представлены и языковые средства, характерные для рассуждения, благодаря которым демонстрируется логика авторского рассуждения, процесс развития его мысли.

г. Алматы.

Ұстаз тәжірибесінен

ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ТИІМДІ

Айсұлу Есенаманова,

Әсет Бейсеуов атындағы орта мектеп мұғалімі

Қазіргі білім берудегі басты мақсат жас ұрпақтың білім деңгейін көтеру және жан-жақты дамыған жеке тұлға қалыптастыру. Осы мақсатқа жету үшін өзімнің ұстаздық іс-тәжірибемде педагогика ғылымының докторы В.Дьяченконың топпен деңгейлеп оқыту технологиясын қолданамын.

Мен сабақ беру үрдісінде мынандай негізгі факторларды басшылыққа аламын:

- оқушылардың өз бетінше жұмыс істеу тиімділігін арттыру;
- жекелей, жұппен, топпен жұмыс жүргізу;
- ойлау қабілетін дамытатын есептер беру;
- қабілетіне қарай деңгейлік тапсырмалар беру;
- оқушылардың теориялық-практикалық сауаттылығын арттыру.

Бұл технологияның тиімділігі сол, оқушының әсерлену жүйесі қалыптасады.

Топпен оқыту технологиясын қолдана отыра төмендегідей нәтиже күтемін: Сабақ барысында оқушылардың қабілетіне, білім деңгейіне, ынтасына қарай үш топқа бөліп, өз бетімен еңбектенуге, ізденуге, шығармашылыққа баулып, қорытынды жасауға машықтандырамын, оқушының ақыл-ойын дамытып, өзіндік дүниетанымын қалыптастырамын, сабаққа ынтасын арттырып, тапсырманы орындау барысында жіберілген қателер мен кемшіліктерді уақытында анықтап түзетуге мүмкіндік беремін. Сабақтың ұйымдастыру кезеңінде, оларды баурап алу үшін қазақ халқының бай мұраларын пайдаландым. Сабақ барысында оқушыларды біліммен қаруландырып қоймай оларды қисынды ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту үшін "Дөңгелек үстел", "Бреин-ринг", "Бұл неліктен?", "Қарлы кесек", "Кім көп біледі?", "Көңілділер мен тапқырлар" оқыта үйрету ойындарын қолданамын. Үй тапсырмасын тексеру кезінде пәнге қызығушылығын арттыру үшін сұрақ-жауап ретінде миға шабуыл, «кім жылдам?», «білімді байқап көр», «формулалар сайысы», «бейне сұрақ», «химик